

بخش اول

تاریخ و جغرافیای مختصر یمن

«جمهوری یمن» - کشور در جنوب شبه جزیره عربستان و جنوب غربی آسیاست که از شمال با عربستان سعودی و از شرق با عمان همسایه است. دین اکثريت مردم اين کشور "اسلام"، پايتخت آن "صنعاء" و زبان رسمی آن عربي است. مساحت اين کشور حدود ۵۲۷،۹۶۸ کيلومتر مربع و جمعيت آن حدود ۲۳ ميليون نفر است.

۱. تاریخچه

با چيرگي ايران بر جنوب عربستان در قرن ششم ميلادي، یمن نيز به وسیله شاهنشاهان ساساني به تصرف ايران در آمد و تا ظهور اسلام تابع حکومت ايران بود. ورود مسلمانان به یمن در همان بامداد اسلام و عصر رسول الله(ص) بود. لذا مسلمانان یمن خود را از انصار پیامبر(ص) می دانند و يکی از افتخارات آنان اين است که بدون جنگ و با رسيدن اميرالمؤمنين علی(ع) به یمن - که فرستاده حضرت رسول(ص) بود - به اسلام گرويدند.

همакنون تقریباً نیمی از مردم یمن را "شیعیان زیدی" تشکیل می دهند. تاریخ ورود زیدیه به این سرزمین به سال های پایانی قرن دوم بازمی گردد؛ يعني زمانی که «محمد

۱۸۰ / فصل ششم: خیزش اسلامی مردم در یمن

بن ابراهیم» معروف به "ابن طباطبا" دعوت خود را علنى ساخت و «ابراهیم بن موسى» را برای دعوت زیدیه به یمن گسیل داشت.

پس از آن «یحیی بن حسین بن قاسم بن ابراهیم طباطبا بن اسماعیل بن ابراهیم بن حسن بن امام حسن مجتبی (علیه السلام)» معروف به "الهادی الى الحق" در سال ۲۸۴ هجری حکومت زیدیان یمن را تشکیل داد.

حکومت امامان زیدی در یمن با فراز و نشیب‌های گوناگون ادامه داشت تا اینکه این سامان در سال ۱۷۵۰ میلادی در قلمرو دولت عثمانی قرار گرفت و این امر تا سقوط امپاطوری ادامه یافت.

۲. دوران معاصر

پس از سقوط عثمانیان، یمن تحت سیطره بریتانیا قرار گرفت. در این زمان شرایط برای امامت مجدد زیدیان فراهم شد و «احمد بن محمد بن یحیی» فرزند «حمیدالدین المنصور بالله» به عنوان "امام یمن" اداره کشور را به دست گرفت.

یمن در سال ۱۹۳۴ میلادی با انعقاد قراردادی با انگلستان به استقلال دست یافت. سیستم امامت زیدی نیز در سال ۱۹۶۲ م. (۱۳۸۲ق.) با کودتای «عبدالله سلال» از میان رفت و جمهوری در یمن بروپا شد.

با رقابت بلوک‌های شرق و غرب، یمن نیز - مانند آلمان، کره و ویتنام - به دو کشور "جمهوری عربی یمن (یمن شمالی)" و "جمهوری دمکراتیک یمن (یمن جنوبی)" تبدیل شد؛ اما پس از فروپاشی بلوک شرق، این دو کشور در سال ۱۹۹۰ دوباره با هم متحد شدند و جمهوری یمن به وجود آمد.

از همان زمان تاکنون «علی عبدالله صالح» که در سال‌های ۱۹۷۸ تا ۱۹۹۰ رئیس جمهور یمن شمالی بود ریاست جمهوری این کشور را بر عهده دارد.

صالح که خود از شیعیان زیدی است در سال ۱۹۵۸ به ارتش یمن پیوست؛ در سال ۱۹۶۲ در طراحی و اجرای کودتا علیه امام زیدی یمن مشارکت کرد؛ و در سال ۱۹۷۸ نیز با کودتا و قتل «احمد القشمی» رئیس جمهور یمن شمالی، رئیس و فرمانده کل قوا آن کشور شد.

وی در دوران طولانی ریاستش بر یمن متحدد، با مشکلات بزرگی همچون "جنگ خونین شمال و جنوب در سال ۱۹۹۴"، "جنگ‌های پی در پی با شیعیان الحوشی مقیم استان

صعده، "تحرکات القاعده در جنوب" و "بحران اقتصادی" دست به گریبان بوده است. کشتار فجیع شیعیان مظلوم صعده - که تحت تأثیر انقلاب اسلامی و آموزه‌های امام خمینی(ره) تحرکات استکبارستیز دارند - از تاریکترین نقاط کارنامه دیکتاتور یمن است.

با آغاز بهار انقلاب‌های عربی، مردم یمن نیز در تظاهرات متعدد میلیونی خواستار کناره‌گیری صالح از قدرت شدند ولی وی بشدت به سرکوب معترضین پرداخت و با سماحت اعلام کرد که تا پایان دوره‌اش در قدرت باقی خواهد ماند.

صالح سرانجام روز ۳ ژوئن (۱۳۹۰ خرداد ۲۰۱۱) در جریان انفجاری در مسجد مجتمع ریاست جمهوری یمن دچار «سوختگی و جراحت شدید» شد و به عربستان سعودی منتقل گردید.

تا تاریخ چاپ این کتاب (۲۰ تیر ۱۳۸۹) هنوز صالح رسماً از ریاست جمهوری کنار نرفته است، بلکه پس از انجام ۸ عمل جراحی - از جمله عمل جراحی زیبایی - وضع بغرنج جسمی خود را ترمیم کرده و با ظهور در انتظار، مخالفان را همزمان به گفتگو فرا می‌خواند و تهدید می‌کند!

۳. اقتصاد

شمال کشور یمن، منطقه‌ای کوهستانی و مرطوب است که زمینه را برای کشت غلات، کتان، سبزیجات و میوه فراهم آورده است. ساحل جنوبی این کشور نیز ۱۱۰۰ کیلومتر طول دارد و در آن ذرت، گندم و جو کشت می‌شود. مرکز کشور نیز صحراي غربی و غیر قابل سکونت است.

یمن ضعیفترین اقتصاد در بین کشورهای خاورمیانه را داراست و مردم این کشور فقیرترین مردم منطقه محسوب می‌شوند. اکثر جمعیت آن کشاورز بوده و در نواحی مستعد کشت زندگی می‌کنند و چادرنشینان نیز به پرورش دام اشتغال دارند. در سال ۱۹۸۴ در منطقه «مریب» نفت کشف شد واز سال ۱۹۸۶ با استخراج و صدور آن به خارج، تحولاتی در اقتصاد یمن به وجود آمد. اما در سال‌های اخیر با نرخ تورم بالا و نرخ بیکاری نزدیک به ۴۰ درصد، هر لحظه احتمال انقلابی که سرانجام به وقوع پیوست داده می‌شد.